

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 22. oktober 2015
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Tine Rahr Lauritsen
Sagsnr.: 2015-19000-0405
Dok.: 1770590

Svar på spørgsmål E 6/2015 fra Nordisk Råd vedrørende menneskehandel i de nordiske lande

Den socialdemokratiske gruppe i Nordisk Råd har ved brev af 12. august 2015 anmodet de nordiske regeringer om besvarelse af følgende spørgsmål:

1. Hva har regeringene gjort for å øke tverrsektorielt samarbeid om menneskehandel?
2. Hvor stor andel er ressursene til kampen mot menneskehandel av landenes BNP?
3. Er nuværende ressursertilstrækkelige til å lokalisere og bistå ofrene for menneskehandel?
4. Hvilken bistand tilbyr regeringene ofrene for menneskehandel, og hvordan sikres ofrenes rettigheter?

Danmarks regering oplyser:

Ad spørgsmål 1:

“En lang række relevante offentlige myndigheder og aktører deltager i indsatsen mod menneskehandel som f.eks. politiet, anklagemyndigheden, Udlændingestyrelsen, SKAT, Udenrigsministeriet og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. Der er således mange forskellige myndigheder involveret i indsatsen mod menneskehandel, og det kræver en tæt koordination.

Regeringen har igen i år udarbejdet en handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel. Handlingsplanen gælder for årene 2015-2018 og er den fjerde af sin slags. Den overordnede koordination af aktiviteterne under handlingsplanen er forankret i den tværministerielle arbejdsgruppe til bekæmpelse af menneskehandel. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling er formand for gruppen. Den tværministerielle arbejdsgruppe består desuden af repræsentanter fra Arbejdstilsynet, Beskæftigelsesministeriet, Center mod Menneskehandel (CMM), Justitsministeriet, Ministeriet

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

for Sundhed og Ældre, SKAT, Skatteministeriet, Udenrigsministeriet og Udlændingestyrelsen.

CMM har herudover etableret et landsdækkende referencesystem bestående af seks regionale referencegrupper, som skal sikre sammenhæng i den nationale procedure for identifikation og støtte til potentielle ofre for menneskehandel. Referencesystemet består af relevante myndigheder (f.eks. politiet, anklagemyndigheden, Udlændingestyrelsen, SKAT, fagforeninger, og sociale organisationer). De regionale referencegrupper refererer til en national referencegruppe. Der arbejdes med yderligere at forankre og institutionalisere indsatsen blandt relevante myndigheder.

CMM har sammen med SKAT, politiet og Arbejdstilsynet endvidere etableret en myndighedsgruppe vedrørende forebyggelse af tvangsarbejde og er desuden ansvarlig for en yderligere samarbejdsgruppe bestående af Politiets Nationale Udlændingecenter, Politiets Nationale Efterretningscenter, Udlændingestyrelsen og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

CMM er desuden ansvarlig for at styrke samarbejdet og for vidensudvekslingen med NGO'er og organisationer, der arbejder på området. Endelig koordinerer CMM indsamlingen af data om ofre for menneskehandel i Danmark og indgår i nationalt og internationalt samarbejde om statistik på området. CMM vil fortsat styrke informationsudvekslingen med de aktører, der arbejder med menneskehandel.

Inddragelse af civilsamfundet og deres kompetencer i forhold til arbejdet med udsatte grupper er vigtig. Civilsamfundet står fortsat for en stor del af den socialfaglige indsats rettet mod ofre for menneskehandel. Der afholdes løbende møder mellem CMM og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og de relevante organisationer, hvor aktuelle emner drøftes, og organisationerne informeres om, hvad der sker på myndighedsniveau. Det skal sikre, at videndeling og samarbejde mellem myndigheder og relevante NGO'er på området formaliseres i form af øget koordination og en mere systematisk udveksling af informationer. Samtidig sker der systematisk tilbagemelding til de relevante NGO'er vedrørende status for anvendelsen af den forberedte hjemsendelse mv.

Inden for politiets område har Rigspolitiet i en (klassificeret) vejledning, der nærmere beskriver politiets indsats mod menneskehandel, gjort opmærksom på, hvilke relevante myndigheder politiet skal involvere i for-

bindelse med bl.a. planlægning af indsatser og identifikation af ofre for menneskehandel.

Rigspolitiet har på baggrund af tildelte puljemidler fra Nordisk Ministerråd iværksat et projekt, der har til formål at udvikle "good practice" for udveksling af oplysninger mellem de nordiske myndigheder i potentielle menneskehandelssager. Formålet er at fremme det tværsektorielle samarbejde og bidrage til at forebygge menneskehandel, retsforfølge menneskehandlere samt beskytte og hjælpe ofrene.

Rigspolitiet har i forbindelse med projektet bl.a. gennemført interviews med relevante myndigheder i Danmark, ligesom Rigspolitiet forventer at gennemføre interviews med tilsvarende myndigheder i Island, Finland, Norge og Sverige.

Det er hensigten, at den "good practice", der udvikles gennem projektet, skal formidles til de relevante afdelinger i politiet samt andre relevante myndigheder, herunder bl.a. Arbejdstilsynet, CMM, SKAT og Udlændingestyrelsen.

Projektet forventes afsluttet den 1. juni 2016."

Ad spørgsmål 2:

"Der er ikke foretaget en samlet beregning for, hvor stor en del ressourcerne til bekæmpelse af menneskehandel udgør af Danmarks BNP.

Handlingsplanen til bekæmpelse af menneskehandel 2015-2018 har en samlet finansiering i perioden på 88,4 mio. kroner.

Hertil kommer ministeriernes aktiviteter inden for deres ressort, som f.eks. den politimæssige og internationale indsats på området.

Politiets indsats mod menneskehandel varetages - ud over det arbejde, som foregår i regi af bl.a. tværsektorielle arbejdsgrupper og dedikerede aktioner - i forbindelse med indsatsen på mange forskellige politioperative områder, hvor det skønnes konkret relevant.

Da politiets indsats mod menneskehandel således er fordelt på forskellige kriminalitetsområder, er det ikke muligt nærmere at opgøre, hvor stor en andel af politiets driftsbevilling der anvendes til indsatsen mod menneskehandel."

Ad spørgsmål 3:

”Den danske indsats til bekæmpelse af menneskehandel, herunder støtte og bistand til ofre for menneskehandel, er løbende blevet evalueret, og indsatsen er løbende blevet justeret på baggrund af evalueringerne.

Overordnet set viser den seneste evaluering, at det organisatoriske set-up og koordineringen af indsatsen, herunder CMM’s indsats, fungerer godt. Evalueringen peger endvidere på behovet for at styrke indsatsen på en række områder, herunder i forhold til informationsudveksling mellem NGO’er og myndigheder, at der sættes fokus på tvangsarbejde mv., og for fortsat at arbejde med at differentiere tilbuddene til ofrene. Den seneste handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel (2015-2018) viderefører den eksisterende indsats og bygger bl.a. på konklusioner og anbefalinger fra den eksterne evaluering fra 2014 og på dialog med aktørerne på området.”

Ad spørgsmål 4:

”Social indsats

Den sociale indsats over for ofre for menneskehandel inddeles almindeligvis i fire faser:

Fase 1: Kontakt og tillidsskabende fase

Formålet med den kontakt- og tillidsskabende fase er bl.a. at opbygge en tillidsfuld relation med henblik på udredning og identifikation af ofre for menneskehandel. Der etableres kontakt til potentielle ofre for menneskehandel på landsplan via den socialfaglige opsøgende indsats i prostitutionsmiljøer landet over, som CMM og NGO’er står for, CMM’s Sundhedsklinik i Aarhus, det udgående mobile sundhedstilbud i Region Midt- og Nordjylland samt Mødestedet for udenlandske prostituerede og den tilhørende sundhedsklinik i København, som CMM og Reden International driver i fællesskab.

Herudover varetager CMM en hotline, hvor samarbejdsparter og offentligheden kan rette henvendelse ved mistanke om menneskehandel. Ligeledes kan ofre kontakte CMM gennem hotlinen, hvilket dog yderst sjældent sker. Politiet gør særligt brug af hotlinen, og langt den største andel af de personer, der officielt vurderes handlet, bliver det via politiet. I praksis kontakter politiet CMM via hotlinen, når de har tilbageholdt eller antruffet en person, som kan være offer for menneskehandel, og CMM vil dernæst udrede personens situation.

CMM indgår også i *planlagte* politiaktioner i prostitutionsmiljøerne og i forbindelse med andre politiaktioner, hvor det vurderes relevant. Politiet adviserer CMM inden planlagte politiaktioner, så CMM's socialfaglige medarbejdere kan være til stede på politistationen for at rådgive og støtte de tilbageholdte og medvirke til identifikationen.

Som opfølgning på politiaktioner og som led i det tillidsskabende arbejde opspøges mulige ofre dagligt af en socialfaglig medarbejder under en eventuel tilbageholdelse af politiet, også hvis personen ikke i første omgang vurderes som offer for menneskehandel, men der alligevel er mistanke om menneskehandel. Ved kontakt ydes målgruppen om muligt og ved behov en skadesreducerende indsats og omsorg, og de modtager information om muligheder og rettigheder. En afgørende opgave i denne fase for CMM's socialfaglige medarbejdere er at skabe en tillidsfuld relation til personen, så denne tør fortælle om sin situation.

Opbygning af tillid kan forløbe over en længere periode, afhængig af hvor og hvordan kontakten er opnået, og hvor længe personen er i Danmark. En del af de samtaler, som CMM afholder, sker i forbindelse med anholdelser, der er omfattet af retsplejelovens bestemmelse om tilbageholdelse på maksimalt 3x24 timer, og de skal derfor afvikles inden for dette tidsrum.

Kontakt etableret ved den sociale opspøgende indsats på f.eks. Mødestedet i København giver ofte anledning til forløb, som strækker sig over flere uger eller måneder. Særligt i disse situationer bringer socialfaglige medarbejdere omsorg og skadesreducerende indsats i spil med henblik på at skabe et grundlag for en tillidsfuld relation mellem offer og social- og/eller sundhedsfaglig medarbejder.

Fase 2: Identifikation og handelsvurdering

Uanset hvor og hvordan der er opnået kontakt til et potentielt offer for menneskehandel, foretager socialfaglige medarbejdere i CMM, NGO'er eller Udlændingestyrelsen udredende samtaler med henblik på identifikation. Ved identifikationen anvendes et sæt af indikatorer på menneskehandel, som er fastsat bl.a. på baggrund af internationale konventioner og protokoller på området. CMM eller Udlændingestyrelsen vurderer, om personen har været udsat for menneskehandel.

Som udgangspunkt yder socialfagligt personale fortsat støtte til det potentielle offer, indtil en officiel handelsvurdering foreligger. Det sker oftest

ved at bevare kontakten og stå til rådighed i fald personen har behov herfor, men i nogle tilfælde også ved indkvartering og beskyttelse af personer i en særligt sårbar position. For personer uden lovligt ophold i Danmark gennemføres handelsvurderingen på baggrund af CMM's identifikationskema og politiets oplysninger af Udlændingestyrelsen. For personer med lovligt ophold i Danmark er det CMM, der på baggrund af identifikationskemaet foretager handelsvurderingen.

Fase 3: Refleksions- og restitutionsperiode på 30 dage

Udlændingestyrelsen har ansvaret for ofre for menneskehandel, uden lovligt ophold i Danmark. For menneskehandlede udlændinge uden lovligt ophold i Danmark, fastsætter Udlændingestyrelsen en refleksionsperiode (forlænget udrejsefrist) på i første omgang 30 dage med mulighed for forlængelse op til i alt 120 dage, hvis der er særlige grunde, eller hvis udlændingen samarbejder om en forberedt hjemsendelse (se nedenfor under fase 4).

Selv om ofret har lovligt ophold og ikke skal udrejse af Danmark, kan der være brug for en restitutionsperiode. Derfor kan også ofre, der opholder sig lovligt i Danmark få, tilbud om en tilsvarende periode, hvor de kan få ro og hjælp til at komme videre i deres liv.

Formålet med refleksions- og restitutionsperioderne er bl.a. at give den enkelte mulighed for at restituere sig og blive styrket menneskeligt og dermed at hjælpe den pågældende til et liv fri af menneskehandel. I refleksionsperioden har ofre for menneskehandel derfor adgang til særlige indkvarteringsstilbud, f.eks. på et krisecenter, hvis den enkelte ønsker det, og mulighed for udvidet sundhedsbehandling samt psykologisk og socialpædagogisk hjælp efter behov. Disse tilbud gives til ofre for menneskehandel ud over de sædvanlige indkvarterings-, sundheds- og undervisningsstilbud, som omfatter alle udlændinge under Udlændingestyrelsens forsørgelse, det vil sige asylansøgere og udlændinge, der ikke har et lovligt opholdsgrundlag i Danmark.

Alle, der vurderes handlet, får, uanset om de har lovligt ophold i Danmark eller ej, tildelt en kontaktperson i CMM. Børn under 18 år får også altid tildelt en personlig repræsentant eller forældremyndighedsindehaver i regi af Røde Kors.

CMM er efterfølgende ansvarlig for etablering og fastholdelse af kontakt til ofret og for fremdrift i sagen. CMM sørger for, at ofret får adgang til re-

levante tilbud under handlingsplanen til bekæmpelse af menneskehandel, herunder at ofret får fyldestgørende og forståelig information om rettigheder og muligheder som offer for menneskehandel, at beskyttet ophold/indkvartering bliver iværksat, og at ofret får den nødvendige lægefaglige, psykologiske, socialpædagogiske og juridiske bistand.

En socialfaglig medarbejder i CMM har det første møde med den handlede person inden for den første uge efter vurdering. Derefter afholdes ugentlige møder med tilbud om kontakt flere gange om ugen de første 14 dage, hvis vedkommende har behov for det, f.eks. fordi de ikke er indlogeret på et bemandet botilbud/krisecenter eller har andre særlige behov. I samtalerne afdækkes ofrets sikkerhed i Danmark generelt og på bostedet. Ved tvivl om sikkerheden vurderes og afsøges muligheder for at placere personen et andet og mere sikkert sted. Endvidere afdækkes familiens sikkerhed i hjemlandet.

Inden udløb af de første 30 dages refleksions- eller restitutionsperiode tager ofret stilling til, om de vil modtage en frivillig forberedt hjemsendelse. Hvis der takkes ja til en forberedt hjemsendelse, forlænger Udlændingestyrelsen de 30 dages refleksionsperiode med op til 120 dage.

Ønsker ofret ikke en forberedt hjemsendelse, rådgiver og vejleder CMM om rettigheder og muligheder og er behjælpelig med at etablere kontakt til relevante organisationer eller myndigheder i hjemlandet/opholdslandet.

Fase 4: Udvidet refleksions- og restitutionsperiode, forberedt hjemsendelse og reintegration

Udrejsefristen for udlændinge uden lovligt ophold kan efter anmodning fastsættes til et senere tidspunkt eller forlænges ud over 30 dage, hvis særlige grunde taler derfor, eller hvis udlændingen samarbejder om en forberedt hjemsendelse. Udrejsefristen kan højst udgøre 120 dage.

Særlige grunde til at forlænge refleksionsperioden ud over 30 dage kan f.eks. være lægelige hensyn, eller fordi ofret skal deltage i efterforskningen eller straffesagen mod bagmændene her i landet. Såfremt ofrets deltagelse i en sådan efterforskning eller straffesag strækker sig ud over de 120 dage, kan der meddeles midlertidig opholdstilladelse på dette grundlag.

Forberedt hjemsendelse tilrettelægges individuelt afhængig af den enkeltes forudsætninger og ønsker og består dels i aktiviteter her i landet, f.eks. psykologhjælp og undervisnings- eller kursusforløb med det formål at give

offeret mulighed for at etablere et indtægtsgrundlag efter sin hjemvenden, samt aktiviteter i hjemlandet i form af modtagelse og reintegration. Den forberedte hjemsendelse har til formål at ruste ofrene både psykisk og økonomisk til en tilværelse fri af menneskehandel.

For ofre uden lovligt ophold er CMM ansvarlig for, at ansøgning om forlængelse af refleksionsperioden sendes til Udlændingestyrelsen. Desuden skal CMM for alle ofre uanset ophold, der har taget imod tilbuddet om en forberedt frivillig hjemsendelse, fremsende ansøgning om hjemsendelse til hjemsendelsesorganisationen International Organization for Migration (IOM), der står for planlægning og gennemførelse af den forberedte hjemsendelse. Udlændingestyrelsen er ansvarlig for kontrakten med IOM, da den forberedte hjemrejse især anvendes af målgruppen under Udlændingestyrelsens område.

Typisk indgår CMM i et samarbejde med IOM om at skabe grundlag for en god hjemsendelse. IOM indhenter oplysninger og skaber kontakt til NGO'er og/eller andre relevante organisationer i hjemlandet (eller opholdstilladelseslandet) med henblik på at identificere muligheder for støtte i hjemlandet efter hjemkomsten.

I den forlængede refleksions- og restitutionsperiode er CMM ansvarlig for at påbegynde planlægning af den frivillige forberedte hjemsendelse og i samarbejde med ofret at udarbejde en individuel handlingsplan frem til hjemsendelsen, der i videst muligt omfang tilgodeser den pågældendes individuelle behov. Afhængig af den enkeltes behov bliver ofret tilbudt bl.a. sundhedsfaglig, psykologisk, og juridisk rådgivning. Desuden rådgives ofret om muligheder for eksempelvis at søge asyl, hvis den pågældende f.eks. frygter forfølgelse i hjemlandet. Endelig kan der tilbydes opkvalificerende kurser og i særlige tilfælde tildes en støtteperson.

Der er store forskelle på, hvilke ønsker og behov ofre har i forhold til støtte, bosted, kurser mv. afhængig af køn, alder, uddannelsesgrad etc.

Der udarbejdes i samarbejde med ofret, IOM, CMM og Udlændingestyrelsen, hvis ofret ikke har lovligt ophold, en realistisk plan for hjemrejse og reintegration. I denne forbindelse fungerer kontaktpersonen som tovholder i samarbejdet mellem den handlede og IOM.

CMM/Udlændingestyrelsen assisterer ofret frem til hjemsendelsen, hvilket betyder, at ofret følges til lufthavnen, hvor IOM's medarbejdere tager over.

Efter hjemsendelsen er IOM ansvarlig for, at reintegrationsforløbet implementeres i overensstemmelse med planen og for den endelige opfølgning samt løbende monitorering. Afrapporteringer sendes til Udlændingestyrelsen og CMM.

CMM har foretaget en række studierejser til afsenderlandene (Thailand, Nigeria, Rumænien, Italien og Spanien) og derved skabt nyttige kontakter til hjemlandenes hjælpeorganisationer og fået en viden om tilbuddene, udfordringer og succeser. Denne viden har været inddraget i hjemsendelserne.

Ofre for menneskehandel oplyses løbende om rettigheder og muligheder i løbet af alle fire faser.

Øvrig bistand

Efter retsplejelovens § 741 a kan retten bl.a. i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens bestemmelse om menneskehandel, beskikke en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen. Bistandsadvokaten kan give ofret råd og vejledning, mens politiet efterforsker sagen, og hvis sagen senere skal for retten. Bistandsadvokaten kan endvidere hjælpe ofret med at få erstatning ved at opføre erstatningskrav og fremsætte det under en eventuel retssag og over for Erstatningsnævnet. Bistandsadvokatens vederlag betales af statskassen, medmindre udgiften er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring.

Ifølge offererstatningsloven yder staten erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelser af straffeloven, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat.

Derudover finder retsplejelovens generelle regler om f.eks. dørlukning, afhøring af et vidne uden tiltaltes tilstedeværelse og videoafhøring af børn anvendelse i sager om menneskehandel.

Ofre for menneskehandel tilbydes beskyttelse af politiet i det omfang, det findes relevant. Det vurderes dog, at langt den overvejende del af ofrene vil opnå tilstrækkelig beskyttelse under CMM.

Er der behov for særlige beskyttelsesforanstaltninger, kan der i praksis ske udlevering af overfaldsalarm eller meddeles tilhold eller bortvisning efter lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, efter en konkret vurdering af politiet og anklagemyndigheden. Efter praksis kan Rigspolitiets vidnebeskyttelsesprogram i ganske særlige tilfælde bringes i anvendelse. Det indebærer bl.a. – ud over flytning og etablering af en ny bolig – et fuldstændigt identitetsskifte med nyt navn og nyt personnummer.”

Sveriges regering oplyser:

Ad spørgsmål 1:

”I. Tvärsektoriellt samarbete behövs; människohandel är ett komplicerat fenomen

Med människohandel brukar allmänt förstås att människor rekryteras och transporteras inom och mellan länder för att utnyttjas på många olika sätt i vinningssyfte. Brottsbalken talar om ”...olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte...”.

Det är med andra ord ett komplicerat fenomen, inte bara i straffrättslig mening, utan också därför att det berör många av samhällets områden såsom rättsväsendet, migration, hälso- och sjukvård, sociala frågor, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Människohandel berör inte enbart den offentliga sektorn, utan även den privata sektorn, frivillig- och intresseorganisationer. Detta skapar stora utmaningar när det gäller samordning och samverkan för de aktörer som har ett ansvar för att förebygga, bekämpa och på andra sätt motverka olika aspekter av detta komplicerade fenomen.

II. Regeringens åtgärder för tvärsektoriellt samarbete

Enligt regeringens uppfattning är en väl fungerande samordning och samverkan mellan myndigheter och andra aktörer väsentlig i arbetet med att förhindra att människor utnyttjas i människohandel. Länsstyrelsen i Stockholms län (Lst) har därför haft regeringens uppdrag sedan 2009 att utveckla samordning och samverkan. Framför allt har Lst etablerat ett Nationellt Metodstödsteam (NMT) som ska fungera som en strategisk resurs

för att utveckla och effektivisera samverkan mellan främst myndigheter, men också samverkan med det civila samhällets organisationer.

En viktig del av NMT:s arbete är att ta fram relevant utbildnings- och informationsmaterial och bedriva utbildningar på området. Målgrupperna för aktiviteterna varierar men utgörs av bland annat enskilda handläggare, myndigheter, samverkansgrupper, kommuner och län. Lst:s uppdrag löper nu t.o.m. 2016 genom dels ett uppdrag i Regleringsbrevet för Länsstyrelserna för arbetet med människohandel för sexuella ändamål med finansiering från jämställdhetsanslaget, dels genom ett kompletterande uppdrag för att täcka in alla former av utnyttjanden med finansiering från polisanslag, migrationsanslag och barnrättsanslag.

Länsstyrelserna i Sverige (21 regionala myndigheter) har i uppdrag att stödja och stärka samordningen av regionala insatser för att bekämpa och förebygga prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Uppgiften innebär samarbete med regional och nationella myndigheter att, bland annat, främja utbyte av god praxis, information och erfarenheter.

Statskontoret har 2014 utvärderat Lst:s i Stockholms arbete och är positiva. De konstaterar att de genom samverkan har kunnat lösa många av de problem som uppstått i arbetet mot människohandel. Samtidigt menar Statskontoret bl.a. att samverkan bör kompletteras med ett forum på hög chefs- och ledningsnivå i de samverkande organisationerna. Detta skulle förbättra förankringen av nya metoder och öka engagemanget i organisationerna samt göra samverkan mer långsiktig.

Regeringen har även särskilt prioriterat skyddet för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp och tog fram en handlingsplan för perioden 2014-2015 med åtgärder inom olika politikområden. En uppdatering av handlingsplanen kommer att ske för perioden 2016-2018. Genom handlingsplanen har ytterligare satsningar genom regeringsuppdrag till myndigheter som bl. a Socialstyrelsen som reviderat och spridit vägledningar riktat till socialtjänst, personal på HVB-hem samt till gode män för ensamkommande barn. Inom ramen för handlingsplanen har Länsstyrelsen i Stockholms län fått särskilda medel för att genomföra sitt samordningsuppdrag med ett tydligt barnrättsperspektiv samt även RESEKURAGE mot barnsexturism. Utöver har Länsstyrelsen i Stockholms län regeringsuppdraget att göra en nationell kartläggning av barn som misstänks vara utsatta för människohandel. Uppdraget ska återrapporteras i december 2015.”

Ad spørsmål 2:

”Det har inte gjorts några beräkningar för hur stor andel av BNP som används för att bekämpa människohandel och det är en mycket svår beräkning att göra. Bekämpning av människohandel är enligt regelverk och årlig resurstilldelning en uppgift för flera statliga myndigheter, landsting (sjukvård) och kommuner (bl.a. socialtjänsten). Därutöver tillkommer särskilda uppdrag från regeringen, projekt inom myndigheter och kommuner, bidrag till det civila samhällets organisationer, finansiering till internationella organisationer och internationella projekt över biståndsanslagen genom SIDA m.m.

För arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål omfattar satsningar på det tvärsektorielle arbete 6 500 000 kronor till Länsstyrelsen i Stockholm för den nationella samordningen av arbetet år 2015. Länsstyrelserna får 23 000 000 kronor för att stödja den regionala samordningen av arbetet mot mäns våld mot kvinnor inklusive prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Inom ramen för handlingsplanen mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp för perioden 2014-2015 avsattes 11 300 000 kronor 2014 respektive 7 200 000 kronor 2015. Observera att dessa medel användes till handlingsplanens samtliga delar och då inte enbart människohandel. Utöver detta fick Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att ta fram en nationell kartläggning av barn som utsatts för människoliknande brott och därtill medel om 800 tkr för år 2015.”

Ad spørsmål 3:

”Centralt i allt arbete mot människohandel är att möta brottsoffren på ett professionellt och kunnigt sätt. Även när det gäller brottsofferfrågan är det viktigt att säkerställa samverkan mellan olika aktörer. Polisen är ofta de första som möter ett offer, vilket kräver kunskaper om hur man gör det på bästa sätt. Socialtjänsten spelar en viktig roll, eftersom de ytterst har ett ansvar för att ge stöd till utifrån brottsoffrets behov och Migrationsverket har en viktig roll när det gäller tillfälliga uppehållstillstånd. Också det civila samhällets organisationer spelar en viktig roll, bl.a. genom att tillhandahålla skyddade boenden och genom sina erfarenheter av att möta brottsoffer.

Länsstyrelsen i Stockholm har fått medel för sitt uppdrag. I övrigt är det varje myndighets ansvar att arbeta med människohandelsfrågor i sin ordi-

narie verksamhet och inom ramen för anslagna medel. Samtidigt är även samverkan mellan olika aktörer en viktig aspekt för att kunna möta brottsoffren på ett professionellt och kunnigt sätt.”

Ad spørsmål 4:

”Uppdrag till Länsstyrelsen att till och med 2015 utveckla stödprogram för rehabilitering för personer som utsatts för människohandel och prostitution

Länsstyrelsen ska inom uppdraget:

- stärka och utveckla stödet med hänsyn till den utsattes situation, trauma, utsatthet och potentiella hot,
- identifiera insatser och åtgärder som behövs för att skapa förutsättningar för att trygga personens framtid genom utbildning och arbete, och för att minska risken att den utsatte återigen hamnar i prostitution eller människohandel och ge personen de bästa förutsättningarna för att med egen kraft ta sig ur situationen,
- identifiera framåtsyftande åtgärder som stärker den utsattes möjligheter att på sikt ta kontrollen över sitt liv,
- anpassa stödet till barns särskilda behov och rättigheter.
- Stödprogrammet ska riktas både mot personer som stannar och som återvänder.

Återvändandeprogram

Länsstyrelsen Stockholm har regeringens uppdrag (2011-2015) att samordna och utveckla insatser så att personer som är utsatta för prostitution och människohandel tryggare ska kunna återvända till sina hemländer. Att effektivisera återvändandet syftar till att skapa förutsättningar för de utsatta att lämna prostitution, minimera riskerna för att de återigen hamnar i handeln vid hemkomsten, minska det mänskliga lidandet och öka känslan av trygghet och säkerhet. I syfte att skapa ett permanent nationellt återvändandeprogram för den utsatta målgruppen, driver Länsstyrelsen ett återvändandeprojekt tillsammans med Internationella Migrationsorganisationen (IOM) i Helsingfors. Genom projektet, som pågår till och med 31 december 2015, ska utsatta kunna erbjudas ett stöd i återvändandet såväl före, under hemresan samt en tid efter hemkomst. Sedan hösten 2013 omfattar projektet även personer som utsatts för människohandel för andra ändamål, såsom tvångsarbete, tiggeri, stölder med mera. Programmet för tryggare återvändande och Lst:s Nationella Metodstödsteam (NMT) har en operativ funktion i arbetet med att ge stöd till människohandelsoffer. Kommuner, idéburna organisationer och andra som misstänker att en per-

son är utsatt för människohandel kan vända sig hit för att få hjälp att med råd och stöd och slussning till rätt myndighet.

Transnational Referral Mechanism (TRM)

Länsstyrelsen i Stockholms län arbetar inom ramen för sitt samordningsuppdrag med att ta fram en s.k. Transnational Referral Mechanism (TRM) där kärnan är att ha brottsoffret i centrum vid identifiering, skydd och stöd för presumtiva människohandelsutsatta. TRM är riktlinjer som tar avstamp i befintlig lagstiftning och operativt arbete i syfte att skapa en struktur för skydd och stöd till offer för misstänkt människohandel. Riktlinjerna utgår från den mall som den internationella organisationen International Centre for Policy Migration Development (ICMPD) använt i framtagandet av TRM i andra länder. Syftet är att stötta yrkesverksamma som kommer i kontakt med, eller kan komma i kontakt med, offer för misstänkt människohandel, t.ex. socialtjänst och polis. Dokumentet tydliggör vilket ansvar myndigheter har gällande hjälp och stöd till offer för människohandel, hur de kan gå till väga i processen men också vilket stöd de har tillgång till från Länsstyrelsen i Stockholms län i rollen som nationell samordnare mot prostitution och människohandel.

Under 2014 bistod den internationella organisationen International Centre for Migration Policy Development (ICMPD) det Nationella sekretariatet mot prostitution och människohandel på Länsstyrelsen i Stockholms län i arbetet med att upprätta en s.k. TRM-modell i Sverige. Framtagandet skedde bl.a. genom tre nationella möten i vilka representanter från svenska organisationer och myndigheter deltog: Sverige nationella rapportör mot människohandel, Internationella åklagarkammaren (IÅK), Polismyndigheten, Migrationsverket, Socialdepartementet, Justitiedepartementet, Plattformen Civila Sverige mot människohandel (bl.a. Tryggare Sverige, Talita och UKV) och Mikamottagningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Arbetet med ett svenskt TRM under 2015 år kommer bygga på både erfarenheter och implementerade aktiviteter från 2014. Länsstyrelsens mål är att presentera ett färdigställt dokument i december 2015 som bygger på operativt arbete och som yrkesverksamma kan relatera till.

Socialtjänsten

Alla personer som vistas i Sverige omfattas av bestämmelserna om kommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp 2 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

Alla personer som vistas i en kommun har därför rätt att ansöka om eko-

nomiskt eller annat bistånd enligt bestämmelserna i SoL och att få sin sak prövad och avgjord genom ett formellt beslut. Alla beslut enligt SoL ska ske efter ansökan och efter en individuell bedömning av sökandes behov. Socialnämnden är skyldig att lämna bistånd om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

När en person inte är bosatt i Sverige har vistelsekommunen det faktiska biståndsansvaret. För utländska medborgare som inte är bosatta i Sverige men som vistas här för besök följer av Regeringsrättens praxis (RÅ 1995 ref. 70) att vistelsekommunen ansvarar för akuta insatser. Vad som är nödvändig hjälp för att avhjälpa nödsituationer bedöms i varje enskilt fall av den aktuella socialnämnden. Stöd till människohandelsoffer kan omfatta skyddat boende, stöd i kontakter med andra myndigheter, ekonomiskt bistånd, tolkning och psykosocialt stöd. Kommuner ger ofta detta stöd i nära samarbete med det civila samhällets aktörer, till exempel, drivs många skyddade boenden av lokala frivilligorganisationer. Det finns även specifika tjänster riktade särskilt till denna målgrupp. Till exempel kan offer för människohandel för sexuella ändamål få hjälp från specialiserade prostitutionsenheter i de större städerna.

Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn och unga, 5 kap. 1 § SoL samt det yttersta ansvaret för att ge skydd och stöd till barn som far illa eller som riskerar att fara illa. Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.”

Rättsväsendet

I domstolsprocessen tas ett brottsoffers rättigheter till vara på olika sätt, bl.a. kan ett målsägandebitråde förordnas. Målsägandebiträdet ska ta till vara målsägandens intressen i målet samt lämna stöd och hjälp till målsäganden, bl.a. genom att föra talan om skadestånd, om detta inte görs av åklagaren. Reglerna som styr handläggningen av mål i domstol har genomgått stora förändringar under senare år, bl.a. för att i större utsträckning kunna anpassas till behoven i de enskilda fallen. Användningen av videokonferens har ökat och större hänsyn kan därför tas till målsäganden och vittnen i domstolsprocessen.

I oktober 2012 antogs brottsofferdirektivet (2012/29/EU) som innehåller en katalog med minimirättigheter för brottsoffer. Som ett led i arbetet med att genomföra brottsofferdirektivet lämnade regeringen i mars 2015 propo-

sitionen Genomförandet av brottsofferdirektivet (2014/15:77) till riksdagen med lagförslag som ska stärka målsägandens rätt till tolkning och översättning under det straffrättsliga förfarandet och rätt till information i det egna ärendet. Lagändringarna träder i kraft den 1 november 2015. Då träder också nya bestämmelser i kraft som stärker informationsskyldigheten till brottsoffer under förundersökning, t.ex. med information om den fortsatta handläggningen av ärendet samt information om det stöd och den vård som finns att tillgå. Vidare ska brottsoffer som bl.a. utsatts för människohandelsbrott, ha rätt att välja om han eller hon vill bli förhörd av en person av visst kön.

Brottsoffermyndigheten

Samtliga brottsoffer i Sverige erbjuds stöd via Brottsoffermyndigheten, oavsett vilken typ av brott man utsatts för. Myndigheten inrättades den 1 juli 1994 och har ett rikstäckande ansvar för tre verksamhetsområden; att handlägga ärenden om brottsskadeersättning, administrera Brottsofferfonden samt att fungera som ett kunskapscentrum. Brottsofferfonden finansieras huvudsakligen av lagöverträdare. I syfte att stärka stödet till det ideella brottsofferarbetet beslutade regeringen att höja avgiften till brottsofferfonden från 500 kr till 800 kr, från och med den 1 februari 2015. Även avgiften för den som avtjänar fängelsestraff genom övervakning med så kallad fotboja har höjts. Fondens medel delas ut till forskning och andra brottsofferinriktade projekt drivna i ideell, offentlig eller privat regi. Målsättningen är att förbättra situationen för brottsoffer genom ökad kunskap och förståelse. Årligen fördelas ca 30 miljoner kr ur fonden.

Om den som begått brott saknar förmåga att betala skadestånd och om det inte finns någon försäkring för skadorna, kan offret ha rätt till brottsskadeersättning av statliga medel. Den rätten kan finnas även om gärningsmannen är okänd. Ersättningen kompenserar framför allt personskador och kränkning. En viktig del i detta arbete är regressverksamheten, som innebär att staten kräver gärningspersoner på den brottsskadeersättning som Brottsoffermyndigheten i deras ställe har betalat ut till brottsoffer.

Brottsoffermyndighetens uppgift är att samla och sprida information och forskningsresultat för att bidra till ett bättre bemötande och behandling av brottsoffer. Det sker bland annat genom informationsmaterial till andra myndigheter, ideella organisationer och brottsoffer. Brottsoffermyndigheten arrangerar också konferenser, temadagar och vidareutbildningar.

Migrationsverket

Inte alla offer för människohandel med utländskt medborgarskap kommer i kontakt med Migrationsverket. Migrationsverkets roll är att upptäcka möjliga offer för människohandel och rapportera misstänkt människohandel till polisen. Myndigheten samarbetar med det nationella metodstödsteamet mot prostitution och människohandel (NMT).

Enligt en bestämmelse i utlänningslagen (2005:716) ska Migrationsverket på ansökan av en förundersökningsledare bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd till bland annat offer för människohandel. Bestämmelsen har sin grund i ett EU-direktivet om offer för människohandel (direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med behöriga myndigheter).

Utlänningslagen ger också möjlighet att bevilja offer för människohandel uppehållstillstånd om det finns synnerligen ömmande omständigheter. Ett offer för människohandel kan också bedömas vara i behov av skydd. Det avgörande är vad den enskilde personen riskerar vid ett återvändande till hemlandet.

För en allmän beskrivning av åtgärder mot människohandel, se t ex GRETA-rapporten om Sverige: Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Sweden, GRETA (2014)11. Observera dock att vissa uppgifter redan är föråldrade.

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Reports/GRETA_2014_11_FGR_SWE_en.pdf.”

Finlands regering oplyser:

Ad spørsmål 1:

”Regeringens samordningsarbete riktas mot människohandel, inklusive människohandel som är arbetsrelaterat samt människohandel kopplat med sexuellt utnyttjande. Samordnandet är inte på ett strukturellt sätt däremot direkt kopplat med arbete mot prostitution i alla sina former som t.ex. i Sverige. En ny koordinationsstruktur började sitt arbete 2015. Strukturen omfattar bland annat Ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten och rättsvården, kanslichefernas möte, Tväradministrativa sekretariatet och Tväradministrativa nätverket. Den 1.6.2014 utnämndes också Samordnare för arbete mot människohandel. Denne presiderar det Tväradministrativa sekretariatet och organiserar också nätverksverksamheter.

Samordnaren är ansvarig för bland annat för följande uppdrag:

- 1) Tväradministrativt uppföljandet och samordnandet av myndighetsarbete mot människohandel och främjandet av tillgodoseendet av offrens rättigheter;
- 2) Främjandet av samarbetet mot människohandel mellan myndigheterna och aktörerna inom det civila samhället.
- 3) Samarbetet med myndigheterna och medborgarorganisationerna i andra länder
- 4) Deltar i samordnandet av Finlands regerings ståndpunkter i frågor med anknytning till människohandelspolitik. Representerar och upprättar representation i internationella organisationer och andra organ.
- 5) Ordnar insamling av uppgifter och vid statsrådets samordningsstruktur förmedlar information hur arbetet mot människohandel fortskrider.

Också den Nationella rapportören om människohandel och det civila samhället medverkar aktivt i samordningsstruktur.”

Ad spørsmål 2:

”Resurserna som används specifikt till bekämpning av människohandel är svåra att beräkna, eftersom man inte t.ex. vid åklagarmyndigheter och domstolar särskiljer på kostnader som kan hänföras till människohandel. Inrikesministeriet gav oss följande uppgifter beträffande ministeriets sektor:

Vad gäller Migrationsverket och Joutseno förläggning (hjälpssystemet) var kostnaderna tillsammans cirka 945 000 € (2014), Migrationsverket c. 100 000 € och hjälpssystemet c. 845 000 €. Finska polisen har tyvärr ingen speciell bokförning av kostnaderna som är riktad till kampen mot människohandel som är en del av polisens statliga verksamhet. Vad gäller Gränsbevakningsväsendet är åtgärder mot människohandel också en integrerad del av den dagliga statliga verksamheten. Gränsbevakningsväsendet ser att beräkningen av en separat kostnad för åtgärder mot människohandel i dess egen verksamhet är inte vettigt, eftersom denna separation från resten av myndighetsverksamhet är extremt svårt och helt konstgjort.”

Ad spørsmål 3:

”Nyvarande resurser är anpassade till de olika funktionerna som tillhör arbetet mot människohandel. Man måste också beakta att till exempel via Fonden för inre säkerheten får man nya ekonomiska medel för samarbete

mellan det civila samhället och olika myndigheter vad gäller särskilt upptäckandet och hjälpanDET av offer för människohandel.”

Ad spørsmål 4:

”Vad gäller hjälp för offer av människohandel och deras rättigheter hänvisas till följande rättsliga utredningar:

Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011), i sin helhet: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110746>

38 a § (10.4.2015/388)

Hjälpinsatser

Ett offer för människohandel kan hjälpas genom

- 1) rådgivning och handledning,
- 2) trygg inkvartering,
- 3) mottagningspenning eller utkomststöd,
- 4) socialservice,
- 5) hälso- och sjukvårdstjänster,
- 6) tolk- och översättartjänster,
- 7) rättshjälp enligt lagen om rättegång i brottmål (689/1997) eller rättshjälpslagen (257/2002) samt juridisk rådgivning,
- 8) spårande av föräldrar till offer som är barn som saknar vårdnadshavare eller spårande av någon annan som svarat för den faktiska vårdnaden om ett barn,
- 9) stöd för att offret tryggt ska kunna återvända.

Offer för människohandel får inte hjälpas mot deras vilja, om inte något annat föreskrivs i barnskyddslagen.

7 kap

Rättsskydd

55 §

Ändringssökande

I andra beslut som avses i denna lag än tingsrättens beslut får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Besvärsskriften kan även lämnas in till förlägningens föreståndare som utan dröjsmål ska lämna in den och sitt eget utlåtande till förvaltningsdomstolen.

I sådana beslut av förvaltningsdomstolen som avses i denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen, om högsta förvaltningsdomstolen meddelar besvärstillstånd.

56 §

Sökande av ändring i fråga om avgift för mottagningstjänster

En betalningsskyldig som anser att det har skett ett fel i samband med påförandet av en avgift kan begära omprövning hos den föreståndare för en förläggning som har påfört avgiften inom sex månader från påförandet.

I ett beslut med anledning av omprövningsbegäran får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

57 § (10.4.2015/388)

Besvärsförbud

I ett beslut som en förläggning eller Migrationsverket fattat med stöd av 16 § och som gäller inkvartering eller förflyttning från en förläggning till en annan får ändring inte sökas genom besvär.

I ett beslut om återhämtningstid som avses i 36 § får ändring inte sökas genom besvär.

Se också lag om främjande av integration (30.12.2010/1386), i sin helhet <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101386>.

Ett offer för människohandel kan också ansöka om tillfälligt eller kontinuerligt uppehållstillstånd som i artikeln 52 a i Utlänningslag 301/2004, i sin helhet:

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2004/20040301>.

Dessutom finns det också andra vidkommande lagar:

Socialvårdslag (30.12.2014/1301)

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141301>

Barnskyddslag (13.4.2007/417)

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417>

Den nya lagen om en brottsofferavgift har stadfäst den 22 maj 2015. Bakom brottsofferavgiften, som tas ut av gärningsmännen, ligger regeringens mål att stärka finansieringen av stödtjänster för brottsoffer och uppfylla de minimikrav i fråga om stödtjänster för brottsoffer som ställs i EU:s s.k. brottsofferdirektiv (EU som godkändes 2012). Reformen med en brottsofferavgift träder i kraft vid samma tidpunkt som ändringen av bestämmelserna om föreläggande av böter och ordningsbot, som det nu ser ut under 2016. Brottsofferjouren i Finland är en av de viktigaste frivilligorganisationer, som Justitieministeriet finansierar. Brottsofferjour har en pågående projekt (2015-17) som riktar sig speciell för att hjälpa offer för människohandel. Projekten finansieras av penningautomatföreningen RAY.

För att trygga tillgodoseendet av brottsoffers rättigheter enligt brottsofferdirektivet ska det utvecklas god praxis och lämpliga förfaranden i synnerhet med avseende på behoven av särskilt utsatta grupper.

Viktiga frågor är informationen som riktas till brottsoffer, kommunikationen mellan myndigheterna, styrandet av offer till relevanta stödtjänster, ett sensitivt bemötande av brottsoffer och skyddet av brottsoffer. Kompetensen ska säkerställas genom utbildning, anvisningar och yrkesövergripande samarbete. Justitieministeriet och inrikesministeriet har tillsatts och ska ytterligare tillsättas arbetsgrupper för att främja ovanstående frågor. Offrens ställning inom människohandel ska också behandlas i dessa arbetsgrupper.”

Norges regering opplyser:

Ad spørsmål 1:

”Regjeringen la i januar 2015 frem en strategi mot arbeidslivskriminalitet for å fremme seriøse og gode arbeidsforhold gjennom et bredt samarbeid mellom offentlige myndigheter og arbeidslivets parter om forebygging, kunnskapsdeling og håndheving.

Arbeidslivskriminalitet er handlinger som bryter med norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skatter og avgifter, gjerne utført organisert, som utnytter arbeidstakere eller virker konkurransevridende og undergraver samfunnsstrukturen. Et karakteristisk trekk ved arbeidslivskriminalitet er innslaget av multikriminalitet, der menneskehandel kan inngå

som ett element. For å kunne forebygge og avdekke nye former for menneskehandel trengs derfor en bred innsats mot arbeidslivskriminalitet.

Jeg vedlegger strategien mot arbeidslivskriminalitet. Det fremgår tydelig at en lang rekke tiltak handler om å øke tverrsektorielt samarbeid.”

Ad spørsmål 2:

”Det foreligger ikke en samlet oversikt over hvilke ressurser Norge bruker for å bekjempe menneskehandel. Mange sentrale tiltak er integrert i annen virksomhet uten egen postering i budsjettene. Som eksempel nevnes strategien mot arbeidslivskriminalitet som er meget viktig for å forebygge og avdekke menneskehandel, men der det er umulig å anslå hvor mye av de betydelige ressursene som legges i strategien som kan sies kun å bekjempe menneskehandel.

På Utenriksdepartementets felt ble det for perioden 2000 - 2010 beregnet at man hadde brukt 252 millioner på rene menneskehandelprosjekter. Et rimelig anslag nå er at det brukes 25- 30 millioner kroner årlig på slike prosjekter. Her må vi nevne at Norge i tillegg støtter mange prosjekter innen bistandsbudsjettene som forebygger menneskehandel for eksempel ved at man styrker jenters og kvinners situasjon i utsatte land. Gjennom våre EØS-midler gis dessuten støtte til prosjekter i EU-land som skal bekjempe menneskehandel.

Regjeringen la i sommer frem en stortingsmelding om globale sikkerhetsutfordringer hvor den lanserer en styrket og mer helhetlig innsats for økt sikkerhet. Regjeringen vektlegger bruk av utviklingspolitiske virkemidler for å bidra til stabilitet og forebygge radikaliserings, voldelig ekstremisme, organisert kriminalitet, piratvirksomhet, digitale trusler og konflikt.

Regjeringen lanserte i meldingen to nye bistandsprogrammer: Ett mot alvorlig og organisert kriminalitet og ett mot radikaliserings, voldelig ekstremisme og terrorisme. Begge programmene etableres i 2016 og skal samlet trappes opp til 200 millioner kroner årlig. Det førstnevnte programmet vil omfatte prosjekter mot utenlandske kriminelle grupper som er ansvarlige for menneskehandel.

Vi har statlige tilskuddsordninger der Justis- og beredskapsdepartementet i 2015 har fordelt 20 millioner kroner til prosjekter mot menneskehandel og for å bistå personer i prostitusjon. Våre helsemyndigheter tildeler dessuten

midler til prosjekter rettet mot personer i prostitusjon, som delvis kommer ofre for menneskehandel til gode.

Det er videre avsatt 15 millioner kroner årlig til spesialistgrupper mot menneskehandel i de fem største politidistriktene. Andre utgifter politiet har for å etterforske menneskehandel lar seg ikke tallfeste.

Justis- og beredskapsdepartementet gir årlig støtte med 2,6 millioner kroner til et prosjekt som koordinerer inntaket av kvinnelige ofre til våre krisesentre. I 2014 ble 42 ofre for menneskehandel gitt opphold på krisesentre. Det er imidlertid kommunene som finansierer selve oppholdet på krisesentrene.

Ofre som identifiseres i Norge får dekket utgifter til livsopphold etter de ordinære satsene for sosialhjelp, eller gjennom asylsystemet.

En stor andel av ofre som identifiseres mottar støtte i Oslo i løpet av den 6 måneders lange refleksjonsperioden de innvilges. I 2014 ble det gitt 10 millioner kroner til slike personrettede tiltak i Oslo. Driftsutgiftene er ikke regnet inn i dette beløpet.

En rekke ansatte i berørte departementer og direktoratet har ansvar for gjennomføring av tiltak mot menneskehandel. Politidirektoratet har eksempelvis to ansatte som utgjør vår «Koordineringsenhet for ofre for menneskehandel».

Samlet sett er det rimelig å anslå vår samlede ressursbruk mot menneskehandel til 100 millioner kroner årlig. Dette beløpet utgjør en meget liten andel av BNP, som for Norge i 2015 anslås til 3 150,3 milliarder kroner.

(Bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge er et mål på verdiskapingen i Norge når inntektene fra oljevirkksomheten og utenriks sjøfart holdes utenfor. Ved analyse av konjunkturutviklingen bruker vi normalt å se på BNP for Fastlands-Norge. Ifølge Revidert nasjonalbudsjett 2015 er BNP for Fastlands-Norge beregnet til 2 624,8 milliarder kroner i 2015.

BNP for Fastlands-Norge utgjør om lag 83 prosent av det totale bruttonasjonalproduktet. Oljevirkksomheten inkludert tjenester utgjør om lag 17 prosent av samlet verdiskaping. Offentlig forvaltning (stat og kommune) utgjør om lag 16 prosent. BNP for Norge i 2015 anslås til 3 150,3 milliarder kroner.

Som et mål på Norges samlede inntekter brukes bruttonasjonalinntekten (BNI). BNI beregnes som summen av bruttonasjonalproduktet (BNP), netto formuesinntekter fra utlan-

det og netto lønnsinntekter til norske privatpersoner fra utlandet. BNI for Norges anslås til 3 250,2 milliarder kroner i 2015.

Sammenlikninger mellom ulike lands bistandsbudsjetter tar ofte utgangspunkt i bevilgninger til bistand som andel av anslått BNI. Norges BNI-andel var i statsbudsjettet 2014 anslått til 0,99 prosent. I kroner utgjorde bistandsbudsjettet for 2014 31,7 milliarder kroner.)”

Ad spørsmål 3:

”Europarådets ekspertorgan GRETA evaluerte i en rapport fra mai 2013 den norske innsatsen mot menneskehandel. Rapporten finnes på følgende lenke:

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Reports/GRETA_2013_5_FGR_NOR_with_cmnts_en.pdf.

Rapporten anbefalte at det burde brukes flere ressurser på tiltak for å lokalisere ofre, blant annet ved kompetansehevende tiltak og ved informasjonskampanjer og opplysningsvirksomhet. Det ble også anbefalt å overføre ansvaret for bistandstiltak til barn i alderen 15 -18 år fra utlendingsmyndighetene til barnevernet, noe som krever økte kostnader. GRETA anbefaler videre at man etablerer et mer formalisert system for identifisering og bistand. Den ressursmessige konsekvens av en slik endring er usikker, den kan medføre både reduserte og økte utgifter i forhold til dagens situasjon.

Skal man basere seg på vurderingene fra GRETA er den nåværende ressursbruk altså ikke tilstrekkelig.

Norge utvikler nå en ny handlingsplan mot menneskehandel. I den prosessen vil vi se på muligheten for å benytte eksisterende ressurser på en mer målrettet og effektiv måte, slik at vi sikrer den best mulige bistand til ofre. Som det fremgår er det samlede beløp som benyttes på feltet ikke ubetydelig.”

Ad spørsmål 4:

”Svaret på dette svært omfattende spørsmålet fremkommer godt i rapporten fra GRETA og jeg viser til redegjørelsen der.

Jeg har forstått at bakgrunnen for spørsmålene som er stilt regjeringene i de nordiske land er å kunne foreta en sammenligning av innsatsen. Jeg gjør oppmerksom på at alle de nordiske land har ratifisert Europarådskon-

vensjonen om tiltak mot menneskehandel, og at ekspertorganet GRETA har vurdert innsatsen til alle våre land. Den siste rapporten, som gjaldt Finland, ble offentliggjort så sent som i begynnelsen av juni i år.

En gjennomgang av de aktuelle rapportene fra GRETA gir en unik mulighet for å kunne sammenligne innsatsen. Rapportene viser at de nordiske landene er berørt av menneskehandel på ulike måter og i ulikt omfang. Landene har valgt svært ulike løsninger for organisering og finansiering av innsatsen mot menneskehandel. Vi har mye å lære av hverandre, og det foregår derfor et aktivt samarbeid både mellom de nordiske politimyndigheter og andre myndigheter for å utveksle erfaringer.

De prosjekter og initiativ som Nordisk Ministerråd gjennom årene har støttet har bidratt til å styrke innsatsen i vår region og vi ser frem til å bidra aktivt i prosjektene som nå iverksettes.”

Islands regering opplyser:

Ad spørsmål 1:

”Der er blevet nedsat en styringsgruppe i indenrigsministeriet bl.a. for at have et klart og samlet overblik over implementeringen af myndighedernes handlingsplan og prioriteringen af de forskellige initiativer og indsats. Gruppen består af repræsentanter fra følgende parter: indenrigsministeriet, velfærdsministeriet, Udlændingestyrelsen, rigspolitichefen, politiet i regionen hvor Keflavíks Lufthavn er beliggende, politiet i hovedstadsregionen, Arbejderforeningernes Landsorganisation, Det islandske center for menneskerettigheder og Reykjavíks kommunes menneskerettighedssekretariat. Styringsgruppen fik i opdrag at overvåge implementeringen af den gældende handlingsplan, at sikre samråd og at foretage prioritering af aktioner, samt at iværksætte dem i samråd med de pågældende parter og at indkalde dem til samråd og drøftelse som bærer det lovbestemte ansvar og har kendskab til de forskellige værktøjer, distribuere viden og indsamle og lave statistik.

Gruppens formål er at sikre at den nødvendige prioritering af tiltag bliver gennemført og at der søges innovative løsninger for at sikre implementeringen af dem.

Det var gruppens samlede syn at man burde starte med undervisning og træning om menneskehandel og at drage nytte af den viden som findes hos myndigheder og NGO'er. Til dette formål etableredes en tværsektorel undergruppe inden for styringsgruppen. Man besluttede at inndelege landet i di-

strikter, hvor en række parter indkaldes til undervisning og drøftelser. På disse møder forelæses om de vigtigste problemstillinger og aspekter af menneskehandel, eksempler beskrives, samt hvilke løsninger der står til rådighed.

Den 1. oktober 2015 havde gruppen holdt 30 undervisnings- og træningsmøder for de faglige personer som er beskæftiget med ofre for menneskehandel, for repræsentanter indenfor retssystem og for formænd i arbejderforeninger. På møderne blev der lagt vægt på undervisning om de juridiske sider af menneskehandel og identifikation af ofrene, d.v.s. gennemgang af de typiske symptomer som findes hos eventuelle ofre for menneskehandel og hvilke udveje der findes. Hensigten med undervisningen er at øge kendskabet i nærsamfundet igennem koordinerede vejledninger og analyse- og identifikationsredskaber således at de som har deltaget i møderne, kan danne en udrykningsgruppe, som man kan henvende sig til hvis der opstår et tilfælde af menneskehandel i distriktet. Indenrigsministeriet har endvidere lagt ud på nettet på sin hjemmeside omfattende undervisningsmateriale herom, se:

<http://www.innanrikisraduneyti.is/raduneyti/starfssvid/Mansal/handbaekur/>

I tillæg har velfærdsministeriet etableret en uformel tværsektorel samrådsgruppe som yder bistand og service til ofre og mulige ofre for menneskehandel. Repræsentanter fra følgende parter indgår i gruppen: Reykjavíks kommunes velfærdsservice, politiet i hovedstadsområdet, sundhedsservicen i hovedstadsområdet, Udlændingestyrelsen, Kvindehemmet for voldsramte kvinder, Modtagelsescentret for ofre for seksuelle overgreb, Reykjavíks kommunes menneskerettighedssekretariat, Det islandske center for menneskerettigheder, undervisnings- og kulturministeriet, indenrigsministeriet og velfærdsministeriet.

Herudover har velfærdsministeriet etableret en mindre gruppe til behandling af enkelte sager med henblik på at styrke arbejdsrutinerne i sagsbehandlingsforløbet for at sikre i videst muligt omfang at den pågældende får den fornødne bistand og service. I denne mindre gruppe sidder repræsentanter fra velfærdsministeriet, Reykjavíks kommunes velfærdsservice, politiet i hovedstadsområdet og Kvindehemmet for voldsramte kvinder.”

Ad spørgsmål 2:

”I årene 2011-2015 afsattes årligt 10 mio. ISK til menneskehandelsanliggendet. Dette er dog ikke tømmende, idet velfærdsministeriet bærer alle omkostninger ved plejen af ofrene for menneskehandel. Hertil kommer og-

så at menneskehandelssager er en del af politiets arbejdsopgaver og er således på politiets budget.”

Ad spørgsmål 3:

”Det er vanskeligt at vurdere hvorvidt de nugældende ressourcer er tilstrækkelige.”

Ad spørgsmål 4:

”Velfærdsministeriet sikrer bistand og service til ofre for menneskehandel. Hvis der opstår mistanke om aktivitet som tyder på menneskehandel kan vedkommende ofre henvende sig til den sociale service i den pågældende kommune. I givet fald sikrer staten sikker logi, minimums forsørgelse og fornøden sundhedsservice, herunder psykologbehandling. I tillæg sikres adgang til retslig bistand, til skoler og børnehaver hvor der er tale om børn. Tolkeservice skal benyttes, såfremt det findes nødvendigt.”

På vegne af Danmarks, Sveriges, Norges, Finlands og Islands regeringer

Søren Pind